RÜZGÂRA KARŞI DURAN ŞAİR

Etkilenme Endişesi Kavramı
ve
Yahya Kemal'in Türk Şiirine Etkisi

Gökhan Tunç

ÖTÜKEN

GÖKHAN TUNÇ, 2002 yılında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans; 2006 yılında, Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2011 yılında hazırladığı "Millî Mücadele'nin Türk Romanına Yansıması" adlı teziyle Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden doktor unvanını aldı. *Adam Öykü*, *Bilig*, *Edebiyat Otağı*, *Erdem*, *Folklor ve Edebiyat*, *Hece*, *Karadeniz Araştırmaları*, *Kardeş Kalemler*, *Kebikeç*, *Millî Folklor*, *Şehriyar*, *Tübar*, *Turkish Studies*, *Türk Edebiyatı*, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar* gibi dergilerde yazıları yayımlanan Tunç, 2003 yılında Bilkent Üniversitesi, Türk Edebiyatı Bölümü'nden Melih Cevdet Anday Onur Ödülü'nü ve 2011 yılında yayımlanan *Çağdaş Mesnevînin Peşinde: Nâzım Hikmet'in Ferhad ile Şirin*'i *ve Sezai Karakoç'un Leylâ ile Mecnun*'u adlı kitabıyla İLESAM tarafından yılın edebî tenkit ödülünü kazandı. Hüseyin Cahit Yalçın'ın eski harflerle yayımlanan *Hayâl İçinde* adlı romanını bir inceleme ile birlikte yeni harflere aktardı. Ayrıca İş Bankası Kültür Yayınları'ndan yayımlanan *Asfalt Ovalarda Yürüyen Abdal: Behçet Necatigil* adlı kitabı yayına hazırladı ve Vekam (Vehbi Koç Araştırmaları Merkezi) tarafından yayımlanan *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik I Sempozyum ve 21-22 Mayıs 2007* adlı kitabın (Zeynep Önen, Mehtap Türkyılmaz'la birlikte) yayınında görev aldı. Anadolu Üniversitesi Yayınlarından çıkan *Yeni Türk Edebiyatına Giriş*, *Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı* kitaplarının editörlüğünü üstlendi. Anadolu Üniversitesi tarafından yayımlanan Türk Klasikleri serisinin genel yayın yönetmenliğinde bulundu. Hâlen Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Programında doçent doktor unvanıyla görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz 11
Giriş 15
Kuramsal Çerçeve: "Etkilenme Endişesi" Kavramı 33
Babanın Gözünden Bakmak: Etkileme Arzusu 53
Etkilenme Endişesi Kavramı Merkezinde Yahya Kemal'in Şairler Üzerindeki Etkisine Dair İncelemeler 65
Düşman Kardeşlerin Mücadelesi: Yahya Kemal ve Ahmet Haşim İlişkisi 67
"Sedd-i Çin" Karşısında Bir Şair: Yahya Kemal ve Ahmet Hamdi Tanpınar İlişkisi 87
Babasının Sesini Unutmaya Çalışan Şair: Yahya Kemal ve Nâzım Hikmet İlişkisi 109
"Sadakat" ve "Özgünlük" Arasında: Yahya Kemal ve Faruk Nafiz Çamlıbel İlişkisi 122
İki Babalı Bir Şair: Yahya Kemal, Ahmet Haşim ve Orhan Veli İlişkisi 139
Türk Edebiyatında Yahya Kemal Algısı 151
İkinci Yeni Şairlerinin Gözüyle Yahya Kemal 153
Anket ve Mülakatlarda Yahya Kemal Algısı 170
Sonuç 183
Kaynakça 189

Hayatıma en güzel etkileri bırakan
annem Hikmet Tunç ve
merhum babam Hacı Mahmut Tunç'a…

ÖN SÖZ

Rüzgâra Karşı Duran Şair üst başlığında yer alan rüzgâr metaforu, bu kitabın kapsamı çerçevesinde birçok farklı çağrışıma gönderimde bulunması açısından işlevsel bir değere sahiptir. İlk çağrışım, selefin genç şair üzerindeki tesirinin niteliğiyle ilgilidir. Bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturan edebiyat kuramcısı Harold Bloom, genç şairin selefinden etkilenme endişesini, bir insanın sele kapılma endişesiyle özdeşleştirir. Bu çerçevede rüzgâr metaforunun, aynı şekilde genç şairin büyük şairlerden etkilenme konusundaki endişesini somutladığı düşünülebilir. Tam da bu noktada özellikle rüzgârına kapılmak deyimi hatırlanabilir. Kuşkusuz selefin rüzgârının büyüklüğü, genç şair üzerinde verdiği hasarla paralel olacaktır. Bununla birlikte Bloom'un seçtiği sel metaforunun yalnızca yıkıcılığa gönderimde bulunması nedeniyle kuramı için doğru bir tercih olmadığı söylenebilir. Çünkü ona göre etkilenme endişesi her ne kadar zorlu ve yıkıcı bir süreç olsa da aynı zamanda genç bir şairin başarılı olabilmesinin şartıdır ve bu şekilde onun için olumlu bir imkândır. Öte yandan bu kitapta kullanılan rüzgâr metaforu, bahsedilen düşünceyle uyumlu olarak tahrip ediciliğin yanı sıra bir imkânı da imler. Etkilenme endişesinin üstesinden gelen şair, rüzgârı karşısına almak yerine arkasına almayı becerebilmiş ve etkilenme endişesinden bir imkân olarak yararlanabilmiştir. Bu aşamada Yahya Kemal göz önünde bulundurulabilir. Fransa'dan dönüşüyle birlikte kısa sürede gerek konuşmalarıyla gerek şiir konusundaki yeni fikirleriyle gerekse ince işlenmiş şiirleri ile bilhassa genç şairler üzerinde büyük bir tesir alanına sahip olan Yahya Kemal'in rüzgârı, edebiyat çevrelerinde göz ardı edilemeyecek bir büyüklüğe ulaşır. Henüz tek bir şiiri bile yayımlanmadan büyük bir şair olduğu birçok edebiyatçı tarafından genel kabul gören Yahya Kemal'in Türk şiiri üzerindeki etkisi uzun yıllar varlığını devam ettirecektir. Hatta bu etki, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nurullah Ataç, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Veli Kanık, Ece Ayhan, Cemal Süreya ve Sezai Karakoç gibi poetikaları ve hayat görüşleri birbirleriyle uyuşmayan

ve birbirleriyle bir arada düşünülmesi pek mümkün olmayan şairler için ortak bir payda olmuştur.

Yahya Kemal, özellikle yaşadığı dönemde özgün olmaya çalışan genç şairlerin hesaplaşmaları gerektikleri şiirsel bir baba figürüdür. Bloom'un, daha sonra tekrar tartışılacağı gibi, selefin *ephebeye* etkisiyle ilgili söylediklerine koşut olarak Yahya Kemal rüzgârının karşısında duran ya da durmak zorunda kalan genç şairler için iki yol vardır: Ya Yahya Kemal'i idealize edip onun rüzgârına kapılacaklardır ya da bu rüzgâra önce karşı koyup sonra söz konusu rüzgârı özgün şiir geliştirme çabasında kendi lehlerine çevirerek güç kazanacaklardır. İkinci düzlemdeki şairler Yahya Kemal'le hesaplaşmış ve onun poetikasını temellük etmiş ve sonuçta özgün bir şiir ve poetika geliştirebilmişlerdir. Bir başka ifadeyle Yahya Kemal'in rüzgârı, hızlı ve etkili bir şekilde yol alabilmelerinin imkânına dönüşmüştür.

Rüzgâr metaforunun ikinci çağrışımı ise Yahya Kemal'in *Eski Şiirin Rüzgârıyle* adlı eserine yöneliktir. Aslında söz konusu kitap ve başlığı, Yahya Kemal'in etkilenme endişesine dair tutumunu da açığa vurur. Geleneksel şairlerden etkilenme endişesini, Fransız şiirine giderek aşmaya çalışan Yahya Kemal, daha sonra bu şiiri, özellikle Divan şiirini kendi poetikasını oluşturmada bir imkân olarak değerlendirir. Bu yolla seçmeci bir tavırla Divan şiirine yaklaşır ve Divan şiirini kendi şiir anlayışı için işlevsel bir hâle getirir. Bahsedilen anlamda Yahya Kemal, birçok şair için yıkıcı bir etkiye sahip olabilecek Divan şiirinin rüzgârını kendisi için bir güç unsuruna dönüştürmüştür. *Eski Şiirin Rüzgârıyle*'de yer alan ve geleneksel şiirden birçok açıdan farklılaşan ürünleriyle Yahya Kemal, Türk şiirinde genç şairlerin hesaplaşması gereken şiirsel bir baba figürü olmuştur.

Bu çalışmada, bahsedilen çerçevede Yahya Kemal'in genç şairler tarafından nasıl hesaplaşılması gereken bir figür olduğu temel tartışma noktasıdır. Bu yolda, Harold Bloom'un "etkilenme endişesi" kavramı merkeze alınarak Yahya Kemal'den etkilenen, etkilenmeyi özgün bir şiir ve poetika geliştirme uğraşında endişe olarak hisseden şairlerin, bu endişelerini nasıl aştıkları konusu sorunsallaştırılacaktır. Ancak şu noktanın altının özellikle çizilmesi gerekir: Kitapta Yahya Kemal'in şiirlerinden şairlerin metinlerarasılık bağlamında nasıl yararlandıkları veya onları ne şekilde dönüştürdükleri gibi sorulara odaklanılmayacaktır. Bunun yerine, ilk bölümde Yahya Kemal'le etkilenme endişesi ilişkisine

giren, onunla hesaplaşan ve özgün bir şiir ve poetika oluşturan beş şair tartışılmıştır. Bahsedilen şairler şunlardır: Ahmet Haşim, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nâzım Hikmet Ran, Faruk Nafiz Çamlıbel ve Orhan Veli Kanık. Şairler incelenirken, bazen onların Yahya Kemal'le ilgili düşüncelerinden bazen de şiirlerinde görünürlük kazanan etkilenmelerinden yola çıkılarak poetikalarını oluşturma süreçlerinde Yahya Kemal'le girdikleri hesaplaşma somutlanmaya çalışılacaktır. Bununla birlikte her şairin Yahya Kemal'le farklı tarzda bir etkilenme endişesi ilişkisine girdiğinin de altının çizilmesi gerekir. Etkilenme endişesi kimi zaman şairlerin birbirlerini etkilemesi nedeniyle karşılıklı boyutta kimi zaman red şeklinde kimi zaman itaat ve özgünlük çatışması arasında gerçekleşecektir. Bahsedilen beş şairin yanı sıra Yahya Kemal algısı etkilenme endişesi kavramı çerçevesinde İkinci Yeni şairleri ve anket-mülakatlar aracılığıyla tartışılacaktır. Söz konusu kapsamda İkinci Yeni şairlerinin seçilmesinin nedeni ise hem Türk şiirinde kazandıkları önemden hem de Yahya Kemal yaşarken bir şiir hareketi oluşturmalarındandır. Diğer yandan çalışmada kullanılacak anket ve mülakatların seçilmesinde de etkilenme endişesi kavramı temel ölçüt olmuştur. Ruşen Eşref Ünaydın'ın dönemin önemli edebiyatçılarıyla yaptığı mülakatları bir araya getirdiği *Diyorlar ki* adlı kitabı, Yahya Kemal'in şiirsel bir baba figürü olarak ortaya çıkışını gösterdiği için seçilmiştir. *Kaynak* dergisinin Yahya Kemal'e dair yaptığı anket ise, onun şiirsel baba figürü olarak otoritesini hedef aldığı ve bu otoriteyi yok etmeye çalıştığı için tartışılmıştır.

Bu çalışmada birkaç noktanın altı önemle çizilmelidir. Okur bu çalışmada, Yahya Kemal'in ve etkisinin abartıldığına dair bir algı oluşturabilir ve buna yönelik bir eleştiri getirebilir. Ancak şunu özellikle söylemek gerekir ki tartışma konusu yapılan ve Türk şiirinde önemli bir yer edinen bu şairler tabii ki poetikalarını oluşturma süreçlerinde farklı koşullar ve tesirler içinde bulunabilirler. Bu kitapta etkilenme endişesi kavramı büyütecinde sadece Yahya Kemal etkisine odaklanılmıştır. Böylelikle Yahya Kemal'in Türk şiirini etkilediğine yönelik genel geçer kabul, Batı eleştirisinde ses getirmiş bir kavram merkezinde tartışılmış ve denetlenmiştir. Belirli örneklemler üzerinden Yahya Kemal'in hangi şairi ne ölçüde etkilediği tespit edilmeye çalışılmış ve Türk şiirinde olduğu varsayılan Yahya Kemal etkisinin somutlanması için uğraş verilmiştir. Yahya Kemal'den çok farklı bir şiir algılayışına sahip olan Nâzım Hikmet

ve Orhan Veli gibi şairler de örnekleme dâhil edilerek etkilenmenin farklı görünümlerine dikkat çekilmiştir.

Öte yandan merkeze alınan kavramın bir sonucu olarak da çalışmada tarihsel perspektife ikincil bir önem atfedilmiş, daha çok metin merkezli bir çalışma yürütülmeye çalışılmıştır. Her ne kadar Yahya Kemal'in etkisi burada konu edilmeyen başka şairlerde görülebilse de, çalışmada etkilenme endişesi kavramı merkeze alındığı için tipik ve elverişli şairler örneklem alınmıştır. Ayrıca örneklem olarak alınan şairlerin Türk şiirindeki önemleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Kitabın başlangıç aşamasından bitiş aşamasına kadarki bu meşakkatli süreci atlatmam konusunda birçok kişinin katkısı bulunuyor. İlk olarak kitabın her aşamasında bana destek olan Doç. Dr. Tuba Işınsu İsen Durmuş'a teşekkür etmek isterim. Kitabın tamamlanma sürecindeki her engeli aşmamda bana destek olduğu için ona minnettarım. Ayrıca etkilerini bir şans olarak gördüğüm hocalarım Prof. Dr. Nurullah Çetin, Prof. Dr. Ramazan Kaplan, Prof. Dr. İbrahim Şahin ve Prof. Dr. Ziya Avşar'a; çalışmalarımla ilgili uzun sohbetlerimi ilgiyle dinleyip kitabın tamamlanması için bana cesaret veren hocam Prof. Dr. Muhsin Macit'e; lisedeki bir gence edebiyatı ve soru sormayı öğreten Dr. Murat Gülbetekin ve Ferhat Bayat'a; kitabın taslağını okuma zahmetine katlanıp büyük katkılarda bulunan dostlarım ve meslektaşlarım Doç. Dr. Beyhan Kanter, Doç. Dr. Betül Üyümez ve Dr. Öğretim Üyesi Ebru Özgün'e; çalışmamın yayımlanması yönünde önerilerde bulunan Doç. Dr. Hasan Güneş'e; son olarak çalışmamı yayımlanmaya layık gören Ötüken Neşriyat'a ve editörüm Göktürk Ömer Çakır'a teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Yahya Kemal'in Türk edebiyatındaki etkisi üzerine çalışmak her ne kadar gerekli bir çaba olsa da, onun hakkında kaleme alınan yazıların niceliği göz önünde bulundurulduğunda bu çaba zor bir nitelik kazanır. Sermet Sami Uysal, *125. Doğum Yılında Değişik Yanlarıyla Yahya Kemal* adlı kitabında, Türk edebiyatında, haklarında en çok yazı yazılan ve konuşma yapılan üç şairin Tevfik Fikret, Yahya Kemal ve Nâzım Hikmet olduğunu söyler. Fakat bu üç şair arasında da hakkında en çok yazı yazılan şair ona göre Yahya Kemal'dir[1]. Yahya Kemal'in bir başka özelliği de etkisinin boyutunu ve niteliğini araştırmada zorluk ortaya çıkarmaktadır. Bahsedilen özellik Uysal'ın tespit ettiği gibi Yahya Kemal'in hiçbir şiiri yayımlanmadan ülkesinin en büyük şairi olarak kabul edilmesidir. Söz konusu durum, Yahya Kemal'in başka şairlerde pek karşılaşılmayan özgün konumuna işaret etmektedir[2]. O, sadece şiirlerinin niteliğiyle değil, baskın karakteri ve aurasıyla da birçok şairde etkilenme endişesinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ahmet Hamdi Tanpınar, günlüklerinde Yahya Kemal'in güçlü etkisi için "mythe personnel" tabirini kullanır[3]. Benzer şekilde Turgut Uyar da Yahya Kemal'in ününün şiirinin de önünde olduğuna vurgu yaparak bu ünü yarattığı "mythe"e bağlar:

---

1 Uysal, Sermet Sami (2009), *125. Doğum Yılında Değişik Yanlarıyla Yahya Kemal*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat, s. 9.

2 *a.g.e.*, s. 9.

3 Enginün, İnci ve Zeynep Kerman (2008), *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Başbaşa*, İstanbul: Dergâh Yayınları, s. 280.

> *Şiiri uzun zaman etkisinde tutmuş, büyük kalabalığa, üstelik aydın sayılan bir büyük kalabalığa kendini kuşkusuz kabul ettirmiş ozan Yahya Kemal'in bu ünü, bu büyüklüğü, şiiri ile şiirde yaptıkları ile doğru orantılı değildir. Ünü şiirinden biraz daha ilerdedir. Bunun da sebebi, ününün, büyüklüğünün, şiirinin, şiirde yaptıklarının dışında olmasıdır. Yaşayışı ile şiirlerini yazmaktaki, yazmaktaki davranışları ile kurduğu mythe'dedir*[4].

Uyar'ın alıntılanan ifadesi, Yahya Kemal'in Türk edebiyatındaki etkisinin bir boyutunu göstermesi açısından önemlidir. Ali İhsan Kolcu da Yahya Kemal'in baskın karakterinin otoritesinde önemli bir etken olduğu inancındadır[5]. Kolcu'ya göre Yahya Kemal, elindeki gücü etkili kullanan ve nerede nasıl davranacağını çok iyi bilen bir diplomattır. Bu durumu Kolcu, Yahya Kemal'in baba erkini edebiyat çevrelerinde iyi kullanması ile de ilişkilendirir[6].

Birçok araştırmacının Yahya Kemal'in etkisine ve önemine işaret ettiği görülmektedir. Rahim Tarım, "'Tanrı Şair' Yahya Kemal Aleyhinde Bir Kampanya" adlı makalesinde, Yahya Kemal'in buraya kadar bahsedilen iki önemli özelliğine değinerek şunları söyler: "Sanatı ve kişiliğiyle Türk edebiyatının kendinden en çok söz ettiren şairi Yahya Kemal Beyatlı"dır[7]. Mehmet Kaplan ise Yahya Kemal'in etkisini şiirleriyle birlikte şiir hakkındaki düşüncelerine de bağlar. Kaplan, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2* adlı kitabında, Yahya Kemal'in sadece şiirleriyle değil, şiir hakkındaki düşünceleriyle de çevresine ve kendisinden sonra gelenlere tesir ettiğinden söz eder. Ona göre, "Darülfünun'da, *Dergâh* dergisi çevresinde, otel ve kahvehane sohbetlerinde onu dinleyen talebe ve tilmizleri, yıllarca onun fikirlerini müdafaa etmişlerdir."[8] Ali İhsan Kolcu, Yahya Kemal'in yaşadığı dönemde neredeyse bütün şiir alanını kapladığından söz

---

[4] Uyar, Turgut (2014), *Korkulu Ustalık: Şiir Üzerine Yazılar, Söyleşiler, Soruşturmalar, Bir Şiirden*, Haz. Alaattin Karaca. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. 215.

[5] Kolcu, Ali İhsan (2002), *Zamana Düşen Çığlık: Tanpınar'ın Şiirinin Epistemolojik Temelleri ve Tanpınar'ın Şiir Estetiği*, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 22.

[6] *a.g.e.*, s. 28.

[7] Tarım, Rahim (2008), "'Tanrı Şair' Yahya Kemal Aleyhinde Bir Kampanya", *Hayal Şiir: Yahya Kemal Üzerine Makaleler*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, s. 167.

[8] Kaplan, Mehmet (2004), *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2*, İstanbul: Dergâh Yayınları, s. 237.

eder. Ayrıca onun eski şiirleriyle, yeni şiirleriyle ve beyaz Türkçesi ile genç şairler için baş döndürücü bir durum yarattığının altını çizer[9]. İnci Enginün, Yahya Kemal etkisinin boyutunu vurgulayarak 20. yüzyıl Türk edebiyatını Yahya Kemal'i görmezden gelerek anlamanın ve açıklamanın mümkün olmadığını ileri sürer[10]. Benzer şekilde Cahit Tanyol, Yahya Kemal'in şiirlerinin sanat anlayışlarında büyük bir değişmeye sebep olduğunu dile getirir[11]. Cemal Süreya, "Üç Yahya Kemal" adlı yazısında, Yahya Kemal'in kendi yazdığı dönemdeki, kendinden hemen önceki ve hemen sonraki sanatçıların çok büyük bir bölümünü etkilediğini dile getirir. Süreya'ya göre hiçbir sanatçı onun eserine kayıtsız kalamamıştır[12]. İkinci Yeni'nin bir diğer şairi Turgut Uyar, "Önce Aruz Öldü" adlı yazısında, Türk şiirinden, Türk şiirinin kaderinden, geçmişinden söz açan herkesin Yahya Kemal'den bahsetmek zorunda olduğunu öne sürer[13].

Yahya Kemal'in etkisi özellikle onun yaşadığı yıllarda belirgin bir şekilde gözlemlenir. Bahsedildiği gibi Yahya Kemal, Paris'ten dönüp ilk şiirlerini yayımladıktan sonra kısa bir süre içinde edebiyat çevrelerinde kendini kabul ettirmiş ve otorite sıfatıyla şairler üzerinde bir etki alanı oluşturmuştur. Halit Fahri Ozansoy, Yahya Kemal Paris'ten yeni döndüğü zaman Yunan mitolojisinden alınmış ilhamlarla yazdığı mısraların dil sadeliği ve ahenk berraklığının gençleri kendisine hayran bıraktığından söz eder. Yine Ozansoy, Yahya Kemal'in beyit mükemmelliği ve zengin kafiye harikuladeliğinin "Yeni Nesil"i[14] oluşturan İsmail Zühtü, Ali Naci, Selim Rıfkı,

---

[9] Kolcu, Ali İhsan (2002), *Zamana Düşen Çığlık: Tanpınar'ın Şiirinin Epistemolojik Temelleri ve Tanpınar'ın Şiir Estetiği*, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 22.

[10] Enginün, İnci (2008), "Yahya Kemal'de Ölçüt", *Hayal Şiir: Yahya Kemal Üzerine Makaleler*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, s. 156.

[11] Şenler, Yaşar (1997), *Kültür ve Edebiyata Dair Görüşleriyle Yahya Kemal*, İstanbul: Ötüken Yayınları, s. 105.

[12] Süreya, Cemal (1992), *Folklor Şiire Düşman*, İstanbul: Can Yayınları, s. 93.

[13] Uyar, Turgut (2014), *Korkulu Ustalık: Şiir Üzerine Yazılar, Söyleşiler, Soruşturmalar, Bir Şiirden*, Haz. Alaattin Karaca. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. 219.

[14] Yeni Nesil (Nâyîler) ve Yahya Kemal ilişkisi için şu kaynaklara bakılabilir: Polat, Nazım Hikmet (1986), "Nâyîler", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. 6, İstanbul: Dergâh Yayınları; Özdemir, Mehmet (2007), "Yahya Kemâl ve Geleneği Yanlış Yerde Arayan İki Edebî Topluluk: Nev-Yunânîler ve Nayîler", *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 12: s. 252-266.

Selahattin Enis, Hakkı Tahsin ve Fecr-i Âti'den Şahabettin Süleyman'a kadar bütün sanatçıları etkilediğini dile getirir[15].

Yahya Kemal'in otorite oluşu, onun otoritesini kabul eden şairler kadar bu etkiyi inkâr eden şairlere bakıldığında da açığa çıkar. Bu anlamda onun, bahsedilen tarihten ölümüne kadar geçen dönem içinde poetikalarını inşa etmeye ve özgün şiirler yazmaya çalışan şairlerin olumlu ya da olumsuz olarak başvurdukları bir kaynak olduğunu söylemek olanaklıdır. Vâ-Nû'nun söz konusu düşünceyi destekleyen şu sözleri bu bağlamda dikkat çekicidir:

> *Bunca dil, vezin, zevk inkılâpları oldu; sağdan soldan cereyanlar esti durdu; üstad-ı azamlar kul şöhretiyle göçüp gitti; adları sanları unutuldu. Hâlbuki ilk zuhuru gününde olduğu gibi zevki ve hürmeti genç ve ihtiyar bütün gönüllerde yaşayan bir Yahya Kemal var. Bir edebî mecmua çıkmıyor ki, bir tez yürütülmüyor ki, tuz biber gibi, onun adı zikredilmesin… Diğer taraftan da "meyvadan ağaca atılan taşlar" tarifine sığmayacak hücumlar oluyor…"*[16]

Aynı şekilde, Yahya Kemal'in etki alanını, ona karşı var olan teveccühün boyutunu ve kalıcılığını göstermesi açısından Nurullah Ataç'ın aşağıdaki ifadeleri önemlidir:

> *Onu yalnız muallimimizle bizim bildiğimizi sanıyorduk; meğer İstanbul'un bütün edebiyatçıları onunla meşgulmüş; gençler de, yaşlılar da, kimi hayranlıkla, kimi dudak bükerek ondan bahsediyormuş… Bu anlattığım, bundan yirmi beş yıl evveline ait bir hatıradır.*

---

[15] Ozansoy, Halit Fahri (1970), *Edebiyatçılar Çevremde*, Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları, s. 21. Yahya Kemal'in Paris'ten döndükten kısa bir süre sonra Yakup Kadri ile kurduğu Nev-Yunanilik akımı da farklı sanatçılar üzerinde bir tesir alanı oluşturmuştur. Bunlardan bazıları, Salih Zeki Aktay, Halikarnas Balıkçısı, Sabahattin Eyuboğlu'dur (Özdemir, Mehmet (2007), "Yahya Kemâl ve Geleneği Yanlış Yerde Arayan İki Edebî Topluluk: Nev-Yunânîler ve Nayîler", *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 12: s. 252-266; Gariper, Cafer (2006), "Yankısız Yönelişler: Nev-Yunânîler ve Nâyîler", *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. 3, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları).

[16] Vâ-nû (1998), "Her Meslekte ve Edebiyatta Otorite", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 118.

> *Yirmi beş yıldır Yahya Kemal actualite'sini kaybetmedi; bugün de edebiyat meraklılarının toplandığı herhangi bir yerde onun adı muhakkak geçer ve hemen ateşli münakaşalar açılır. Yahya Kemal meselesi daima tazedir ve daima o şairin bir tarafta dostları, bir tarafta da düşmanları vardır*[17].

Yahya Kemal'in şiirde bir otorite olduğunu kabul eden ve bunu doğrudan ifade etmekten kaçınmayan birçok şair ve eleştirmenin var olduğu görülmektedir. Örneğin Selahattin Tuncer, çıkarmaya başladıkları *İstanbul* adlı dergiyi tanıtırken "Bilhassa *İstanbul*, devrimizin en büyük san'at otoritesi olan şairi, yazı ailesi arasına almakla bahtiyardır."[18] ifadesini kullanır. Yine dönemin en çok sözü geçen eleştirmenlerinden biri olan Nurullah Ataç, Yahya Kemal'i, bütün bir sanat cereyanının, bu memlekette asıl canlı olan sanatın "mümessili" olarak gösterdikten[19] sonra "hakiki şiiri"n ölçütünü de Yahya Kemal olarak belirler: "Yahya Kemal'in eseri bir mihenk taşıdır: Onu beğenmeyenler, sevmeyenler, bilin ki hakiki şairi sevemez, ondan anlayamaz, san'atı kendine dert edinmemiştir."[20] Benzer bir şekilde yine Türk edebiyatının önemli eleştirmenlerinden biri kabul edilen Sabahattin Eyüboğlu, Yahya Kemal'in yeni Türk sanatını en iyi temsil eden Türk olduğunu öne sürer. Eyüboğlu'na göre Yahya Kemal'in şiirde yaptığını her Türk sanatkârı kendi dünyasında yapmalıdır ve bu anlamda Yahya Kemal "Türk sanat tenkidinin" bir kriteri sayılabilir[21]. Yahya Kemal'in özellikle 1920'li ve 1930'lu yıllarda edebiyat dünyasındaki otoritesi, onun Mustafa Şekip Tunç tarafından "Tanrı şair" olarak vasıflandırılmasına kadar ileri götürülmüştür. "Tanrı şair" imgesi, Yahya Kemal'in idealize edilmesinin, aşkınlaştırılmasının bir uç örneği olarak alımlanabilecek olsa da, söz konusu imgedeki dikkat çekici nokta, Yahya Kemal'in

---

[17] Ataç, Nurullah (1998c), "Yahya Kemal", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 148-149.

[18] Tuncer, Selahattin (1998), "Bir Şiir Üzerinde Düşünceler", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 300.

[19] Ataç, Nurullah (1998c), "Yahya Kemal", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 150.

[20] a.g.m., s. 151.

[21] Eyüboğlu, Sabahattin (1998), "Kriter Meselesi", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 108.

bahsedilen yıllardaki baskın konumuna gönderimde bulunmasıdır. Tunç, Tanpınar'ın bir yazısından yola çıkarak Yahya Kemal'i "Tanrı şair" ilan eden şu ifadeleri kullanır:

> *Eğer aldanmıyorsam Osmanlı Türk şiiri de Yahya Kemal'in üstünde bir tanrı şair arıyor veya onun ruhuna bu mahiyette girmiş bulunuyor. Nitekim şiir tarihimiz hakkında şiir şahsiyetinin bütün vecit ve sadakatiyle Yüksek Muallim Mektebinde verdiği bir konferans bizi Tanrı şairi ile karşılaştıran, hiç olmazsa hâlesi içine alan bir tesirle bitmişti*[22].

Tunç'un "Tanrı şair" nitelemesi döneminde olumlu ya da olumsuz birçok yankı uyandırmıştır. Söz konusu nitelemeyi sahiplenmesi açısından örnek verilebilecek şair M. Faruk Gürtunca'dır. Gürtunca, Yahya Kemal'e Tunç'un atfettiği "Tanrı şair" sıfatını yineleyen övgü dolu bir şiir yazar. Beşir Ayvazoğlu'nun ifadesiyle bu şiir, Yahya Kemal'e olan hayranlığın boyutunu göstermesi açısından dikkat çekicidir:

Yahya Kemal! O şi'rimizin tanrı şairi,
Mısralarında örgülü: Şi'rin cevahiri!

İstanbul ondadır, Boğaz'ın zevkı ondadır,
Maziye göz süzünce vatan şevkı ondadır!

Fethin kızıl sabahları şi'rinde renk olur,
Mısralarında rayiha nazdan çelenk olur!

Yahya Kemal! O bağladı maziyi hâl ile,
Bulduk şiir kemalini Yahya Kemal ile!
[…]
Yahya Kemal! Bugün yeni şi'rin de önderi,
Ruh âlemiyle ilgili devrin de önderi!

---

[22] Tunç, M. Şekip (1998), "Tanrı Şair", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 127.

Bulduk şiir kemâlini Yahya Kemal'de biz,
Sen bizdesin Kemal, ama bizler de sendeyiz![23]

Ancak "Tanrı şair" ifadesinin gerçek anlamının dışında Yahya Kemal'in büyük şair oluşuyla birlikte anlamlandırılması gerektiği özellikle vurgulanmalıdır. Nitekim Nurullah Ataç da "Tanrı şair" ifadesine gönderimde bulunduğu bir yazısında, Yahya Kemal'in büyük bir şair olduğunu ve bu yönüyle ölümsüzlük kazandığını dile getirir:

> *Yahya Kemal'in gerçek bir büyüklüğü vardır, her hâlde biz onda öyle bir büyüklük olduğuna inanıyoruz. Biliyoruz ki yanında oturduğumuz, konuştuğumuz o adam öyle gelip geçici insanlardan değildir; geçmiş yüzyılların insanlarıyla karışmış, gelecek yüzyılların insanlarına bizden haber götürecek bir şairdir. Şüphesiz olarak biliyoruz ki o, ölümsüz bir insandır, gözlerimizi ölümsüzlüğün parıltısıyla kamaştırıyor, bize insanoğlunda tanrılık olduğunu göstererek göğsümüzü kabartıyor.*
>
> *Yahya Kemal, şiiri, edebiyatı seven herkese öyle bir Tanrı gibi gözüküyor. Olympos'taki Tanrılar gibi büyüklükleri yanında küçüklükleri de olan, meziyetleri yanında kusurları da olan bir Tanrı*[24].

Ataç'a göre "Tanrı şair" ifadesi aslında büyük şairlerin ölümsüz oluşlarının bir imgesidir. Ataç'ın, Yahya Kemal'in büyüklüklerinin ve meziyetlerinin yanı sıra kusurlarının da oluşuna vurgu yapması dikkat çekicidir. Yahya Kemal'in büyüklüğünü dile getiren bir başka kişi ise Şevket Rado'dur. Rado'nun bahsedilen ifadeleri şöyledir:

> *Büyük şairler vardır, yaşadıkları devirlerde büyük oldukları fark edilmemiştir. Zaman, neden sonra, onları layık oldukları mevkiye çıkarmış. Ama bu, büyük şairlerin eserlerinde getirdikleri kıymet yaşadıkları devirde fark edilmez demek değildir. Bence büyük şairler de vardır ki bu büyüklükleri derhâl anlaşılmış, eserleri daima*

---

[23] Ayvazoğlu, Beşir (2013), *Yahya Kemal: "Eve Dönen Adam": Ansiklopedik Biyografi*, İstanbul: Kapı Yayınları, s. 198-199.

[24] Ataç, Nurullah (1998e), "Yahya Kemal", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 315.

> *hayranlıkla karşılanmış ve zamanlarında verilen hükümlerle, şaşaalarından hiçbir şey kaybetmeden ölümsüz yolculuğa çıkmışlardır. Zaten, siyasi hadiselerle modaların tesiri altında dört beş senede parlayıp sönen şöhretler istisna edilirse, ömürleri boyunca içinde yaşadıkları cemiyetin dikkatini, hiç eksilmeden üzerlerinde tutmaya muvaffak olmuş, yalnız bir devrede değil, hayatlarının bütün devrelerinde eserleri sevilmiş san'atkârların büyüklüklerinden kolay kolay şüphe edilemez… Üstat Yahya Kemal muhakkak ki, kudretini zamanında tasdik ettirmiş en büyük şairlerimizin başında gelir*[25].

Ahmet Muhip Dıranas'ın, kendisine getirilen Yahya Kemal'in önemini inkâr ettiğine yönelik eleştirilere verdiği karşılık Yahya Kemal'in edebiyat dünyasında göz ardı edilemez yerini ortaya koymaktadır: "Yahya Kemal'in güzel vasfına lâyık şiirini ve edebiyat tarihindeki rolünü inkâr hiç şüphesiz büyük bir nankörlük olur. Bunu, şiiri iyi anlamış olan benim neslim yapmaz."[26] Önemi inkâr edilemeyecek olan Yahya Kemal, Behçet Kemal Çağlar'a göre, aynı zamanda şairlik iddiasında bulunan herkesin mutlaka tanıması gerektiği bir kişidir: "Yahya Kemal… Fakat Türk olup hele şairlik iddia edip de onu tanımayan olmaz ki…"[27] Ahmet Rasim ise, Behçet Kemal Çağlar'ın düşüncelerini daha da öteye taşıyarak Yahya Kemal'i sevmemenin mümkün olmadığını, onu sevmediğini söyleyenlerin bile samimi bir anlarında Yahya Kemal'i ve şiirlerini sevdiklerini kendi kendilerine itiraftan geri kalmayacaklarını ileri sürer:

> *Onu sevmediğini söyleyenler yalan söylüyorlar. Samimî bir anlarında Yahya Kemal'i ve şiirlerini sevdiklerini kendi kendilerine itiraftan geri kalmayacaklardır. Merhum Ahmet Haşim ki, Yahya Kemal gibi diğer bazı kimseleri de gözden düşürmeyi bilen muvaffa-*

---

[25] Rado, Şevket (1998), "Yahya Kemal İçin", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 481.

[26] Dıranas, Ahmet Muhip (1998), "Yahya Kemal Hakkında Ne Diyorlar?", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 191.

[27] Çağlar, Behçet Kemal (1998b), "Yahya Kemal ve Bir Konuşma", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 321.

kiyetli bir zemmamdı. O dahi, beni Yahya Kemal'den etmeye kadir olmamıştır. Üstadım böyle bir adamdır[28].

Ahmet Rasim'in alıntılanan ifadelerinde dikkati çeken bir diğer özellik, onun Yahya Kemal hakkında kullandığı "üstat" sıfatıdır. Aynı sıfat, Faruk Nafiz Çamlıbel gibi birçok şair tarafından da dile getirilmiştir. Bu durum, diğer örneklerle birlikte düşünüldüğünde, Yahya Kemal'in yaşadığı dönemde edebiyat dünyasında edindiği otorite ve baskın konumla birlikte anlamlı bir hâle gelir. Ancak bahsedilen durum, bir başka ifadeyle Yahya Kemal'in otoritesi ve birçok şairin ona üstat yakıştırmasında bulunması, Yahya Kemal'e karşı bazı şairlerin olumsuz bakış geliştirmelerine ve Yahya Kemal'i üstat olarak benimseyen kişilere karşı "mürit" yakıştırmasında bulunmalarına yol açmıştır. Hakkı Süha'nın bu kişiler için kullandığı "imanları hiçbir şeyle sarsılmaz müritler"[29] ifadesi, sözü edilen çerçevede anlam kazanır. Hakkı Süha'nın Yahya Kemal ve öğrencileri arasındaki ilişkiyi tasavvufi kavramlarla adlandırması dikkat çekicidir. Ancak daha da ilginç olan nokta ise bazı yazarların Yahya Kemal'e olan bağlılıklarını yine tasavvufi kavramlara göndermede bulunarak açıklamalarıdır. Örneğin Fazıl Ahmet Aykaç, Yahya Kemal'i kendisine tek mürşit olarak gördüğünü söyler[30]. Mürşit sıfatını kullanan bir diğer kişi ise, Ahmet Hamdi Tanpınar'dır[31].

Rıfkı Melûl Meriç'in 1950 yılında yazdığı "Üstadımız Yahya Kemal" adlı şiir, özelde Meriç, genelde ise Yahya Kemal hayranlığının boyutunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bahsedilen şiir şöyledir:

Bî-iştibâh odur bizim evc-i hayâlimiz
Eflâk-i şi're çıkmak için perr ü bâlimiz

---

[28] Münir, Hikmet (1998), "Yahya Kemal Hakkında Ne Diyorlar?", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 2. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 196.

[29] Hakkı Süha (1998), "Yahya Kemal", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 146.

[30] Aykaç, Fazıl Ahmet (1998), "Yahya Kemal Vasfında", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 245.

[31] Tanpınar, Ahmet Hamdi (1998c), "Yahya Kemal'e Hürmet", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 38.

Lafzî ve ma'nevî nice i'câz ü sihr ile
Sihr-i beyânımız gibi sihr-i halâlimiz

Efkârı tâze tab'ı musaffa lisânı pâk
Bezm-i suhande nağme-serâ-yi makâlimiz

Mi'râca has olan o ilâhî kelâm ile
Kerrûbiyanla sohbet için nutk-ı bâlimiz

Âtîye hükmeder gibi mâziye hükmeden
Elhân-misâl lehçe-i mahz-ı zülâlimiz

Tîg-i zebân-ı terle cihangîr-i nazmımız
Mülk-i beyânda saltanat-ı bî-misâlimiz

Yahya Kemâl'e böyle deriz bizler ey Melûl
Üstâdımız efendimiz üss-i kemâlimiz[32].

Alıntılanan şiirde dikkat çekici olan nokta Yahya Kemal'e olan hayranlığın "i'câz", "mi'râc", "ilâhî kelâm" ve "kerrûbiyan" gibi dinî ve tasavvufi sözcükler çerçevesinde dile getirilmesi ve Yahya Kemal'in bu şekilde yüceltilmesidir. Nitekim şiirin son mısraında "Üstâdımız efendimiz üss-i kemâlimiz" denilerek Bloom'un şairler için koyduğu temellük etme ya da idealize etme tercihlerinden ikincisinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Etkilenme endişesinin yerini hayranlığın aldığı bu şairler, seleften farklı şiir ortaya koyamayarak özgün olamamışlardır.

Halit Fahri Ozansoy, *Edebiyat Geçiyor* adlı kitabında Yahya Kemal'e hayranlığın ne kadar abartılı boyutlarda olduğunu şöyle dile getirir:

> *Karşısında hepimiz, hayranlıktan ağzımız bir karış açık, elpençe divan duruyor, öksürdüğü zaman 'Ne musiki!', lütfedip kendi şiirlerinden bir mısra okursa, 'Ne harika!'diye iki yana baş sallıyorduk.*

[32] Ayvazoğlu, Beşir (2013), *Yahya Kemal: "Eve Dönen Adam": Ansiklopedik Biyografi*, İstanbul: Kapı Yayınları, s. 318-319.

Hele Hakkı Tahsin âdeta Hüseyin Rahmi'ye çatarken sözü evire çevire Yahya Kemâl'e getiriyor ve aşağı yukarı şöyle bir coşkunlukla haykırıyordu:

"- Sen Kemâli tanıyor musun, Kemâl'i? Amma Namık Kemâl değil bu… Yahya Kemâl. Sen bu dâhiyi tanıyor musun?"[33]

Ali İhsan Kolcu, Yusuf Ziya Ortaç'ın *Aydede*'de Çimdik müstearıyla yayımladığı "Yahya Baba" adlı şiirin Yahya Kemal'in babalık figürünü desteklediğini ve bu tür saldırılara rağmen devrinde kendini nasıl kabul ettirdiğini gösterdiğini vurgular. Kolcu'nun Ortaç'tan alıntıladığı şiir şöyledir:

İp üstünde oynatır bütün dünyayı fendi
Habbeyi kubbe yapar şair Kemâl Efendi!
Bir mısraı bedeldir belki bin Divana da,
Şöhreti yayılmıştır hattâ Erivan'a da
Açıldı himmetiyle Dergâh erenler için,
Pir'e ezelden beri gönül verenler için!
Yürür arkası sıra Ahmet Hâşim Çelebi,
Eş'ârında yaşatır bütün Şam'ı, Halep'i!
Çömezleri içinde Yakup elebaşıdır,
Meşhur Halide bacı eski can yoldaşıdır!
Demir çarık giyerek tâ… Mısıra giderler!
Elde âsâ belde ney ve sırtında bir aba
Yürür kösemen gibi en önde Yahya Baba!..[34]

Mizahi tarzda yazılmış olmasına karşılık söz konusu şiirde Ortaç, Yahya Kemal'in baba figürü gibi otorite sahibi olmasına, liderliğine de vurgu yapmıştır.

Dikkat çekici noktalardan bir diğeri, şair/yazarların Yahya Kemal'e olan hayranlıklarını çekinmeden doğrudan ifade etmeleridir. Örneğin Fazıl Ahmet, "Yirmi seneden fazla bir zamandır ki ben Yahya Kemal'in şairliğine, nüktedanlığına, edebî zevkine en gerçek

---

[33] Kolcu, Ali İhsan (2002), *Zamana Düşen Çığlık: Tanpınar'ın Şiirinin Epistemolojik Temelleri ve Tanpınar'ın Şiir Estetiği*, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 27.

[34] *a.g.e.*, s. 28.

sevgiyi ve hayranlığı duydum."[35] diyerek Yahya Kemal'e olan hayranlığını itiraf etmenin ötesinde, bu hayranlıktan duyduğu gururu dışa vurur. Öte yandan Yahya Kemal'in etkisinin sadece şairlerle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda büyük bir okuryazar çevresinde de aynı olumlu etkiye sahip olduğu ileri sürülebilir. Örneğin Peyami Safa, "Bir Konferans Münasebetiyle" adlı yazısında, Yahya Kemal'in Yüksek Muallim Mektebi'nde Türk şiirine dair verdiği bir konferansta dinleyicilerin onu vecd ile dinlediğini aktarır[36]. M. H. Zal ise Yahya Kemal'in Beyoğlu Halkevi'nde verdiği bir konferansa gittiğinden; ancak konferansın verileceği binanın merdiveninin yukarı katı sahanlığına bile sokulamadığından söz eder[37].

Yahya Kemal, dönemin yazarları tarafından farklı sıfatlarla idealize edilmiştir. "Kahraman"[38], "rakipsiz"[39], "deha"[40] gibi sıfatlar dönemin farklı yazarları tarafından Yahya Kemal için dile getirilmiştir. Rûşen Eşref Ünaydın, Yahya Kemal'in edebiyatımızda hiç kimseye benzemeyen bir şahsiyet olduğunu söyler[41]. Bu noktada, şair ve yazarların Yahya Kemal'i nasıl algıladıklarına dair sözlerinin yanı sıra onun Türk şiirindeki etkisinin niteliğinin ne olduğu konusundaki düşünceler tartışılabilir.

Nurullah Ataç'ın yazılarında Yahya Kemal'in Türk edebiyatındaki etkisine yönelik ifadelere önemli bir yer ayrıldığı görülmektedir. Hatta Ataç'ın düşüncelerinin kitabın tartışma konusu olan etkilenme endişesi kavramıyla örtüşen birçok özelliğinin olduğunu söylemek de mümkündür. Örneğin Ataç, Yahya Kemal'in Fransız

---

35 Fazıl Ahmet (1998), "Ah Şu Kasaturalı Edebiyatı", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 96.

36 Safa, Peyami (1998), "Bir Konferans Münasebetiyle", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 56.

37 Zal, M. H. (1998), "Yahya Kemal'in Sesi –Konferans Vesilesiyle Üstadın Bir, İki Şiiri-", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 230.

38 Aykaç, Fazıl Ahmet (1998), "Yahya Kemal Vasfında", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 248.

39 Vâ-nû (1998), "Her Meslekte ve Edebiyatta Otorite", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, s. 297.

40 Tanpınar, Ahmet Hamdi (1998b), "Yahya Kemal Hakkında", *Yahya Kemal İçin Yazılanlar*, Haz. Kâzım Yetiş, C. 1. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti; s. 170.

41 Ünaydın, Rûşen Eşref (1972), *Diyorlar ki*, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, s. 167.